

МІГРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ

Однією з проблем української економіки в цілому і ринку праці зокрема є масштабна міграція працездатного українського населення за кордон. Точних даних не існує, а оціночні цифри коливаються від 3,2 млн [7] до 6 млн [8] трудових мігрантів з України що в один момент часу перебувають за кордоном. Міграцію прийнято сприймати як виключно негативне явище, що шкодить економіці. Питання розробки політики по привабленню українців в Україну фігурує в завданнях кожної влади. Та поки кількість українських мігрантів лише збільшується. У зв'язку з цим, актуальним стає пошук позитивних наслідків міграції. Актуальність цього питання напряму пов'язана саме з масштабами міграції. Адже у випадку наявності позитивних наслідків, їх вплив може бути доволі значним, враховуючи той факт, що кількість українських мігрантів приблизно дорівнює 10-15% всього населення України.

Об'єктом даної роботи є міграційні процеси в Україні, а предметом – їх вплив на міжнародну торгівлю України. Мета цієї роботи довести позитивний вплив мігрантів на зовнішньоекономічну торгівлю та розкрити основні механізми цього впливу.

Традиційно, міграцію прийнято сприймати виключно як негативне явище. Підтвердженням такої думки слугує низка негативних наслідків трудової міграції, до яких відносять: дефіцит робочої сили, зміну співвідношення платників соціальних внесків та реципієнтів системи соціального страхування, брак спеціалістів, «відтік мізків», подальші демографічні втрати через зменшення чисельності репродуктивного населення, руйнування сімейних зв'язків[6].

Та в економічній літературі можна знайти і позитивні аспекти міграції. Основним вважається вплив кількості мігрантів з певної країни на обсяги торгівлі між його рідною країною та країною проживання. Це пояснюється існуванням двох явищ[1]. По-перше, вихідці з кожної країни породжують в країні де вони проживають попит на товари характерні для їх рідної країни. Це пояснюється смаками, звичками та традиціями, які люди зберігають впродовж всього життя. Наприклад, вихідці з Китаю дуже часто живуть у великих містах згуртовано і в таких районах проживання відкриваються магазини з продуктовими та непродовольчими товарами з Китаю. Схожі тенденції можна прослідкувати і в комунах створених вихідцями з інших країн.

Другий механізм, що впливає на обсяги двосторонньої міжнародної торгівлі, пов'язаний з поширенням інформації про особливості та умови торгівлі. Як відомо, міжнародна торгівля залежить від тарифних та нетарифних бар'єрів. Так одне дослідження показало, що дві канадські провінції торгують в 20 разів більше ніж одна з провінцій з американським штатом, який по відстані і розміру дуже схожий на канадську провінцію з першого дослідження[4]. Така різниця пояснюється саме нетарифними бар'єрами, до яких зазвичай входять: відмінності законодавства, відсутність інформації про культуру та смаки, мова, відмінності на інституційному рівні, відсутність інформації про умови та особливості ведення бізнесу. І саме тут мігранти мають конкурентну перевагу, адже вони володіють всією цією інформацією про свою рідну країну і можуть розпочинати бізнес або бути консультантом в країні свого проживання.

Низка досліджень зарубіжних вчених підтвердили цю теорію на прикладі різних країн. Одна з перших робіт в цій області була написана у 1994 році і підтвердила зв'язок між кількістю мігрантів в США з обсягами торгівлі з країнами їх походження[1]. Далі подібні дослідження були проведені для Канади[3], Китаю[5], Швеції[2] та низки інших країн. Всі вказані дослідження підтверджували позитивний ефект міграції на міжнародну торгівлю.

Підсумовуючи необхідно підкреслити, що завдяки цим дослідженням стає очевидно, що міграція має не лише негативні наслідки. І хоча проблема відтоку робочої сили не може бути

вирішена самим лише приростом зовнішньої торгівлі, цей взаємозв'язок може слугувати напрямком для розробки політики держави та ще однією можливістю для вітчизняних підприємств розширити ринки збуту завдяки співпраці з українцями, що живуть за кордоном.

Необхідно підкреслити, що більшість існуючих робіт досліджувало розвинуті країни, тоді як праця, які б описували ситуацію в країнах що розвиваються, недостатньо. Зокрема, відсутні дослідження і ситуації в Україні. Це стосується як українських трудових мігрантів, що перебувають за кордоном та могли би бути каталізатором зміцнення міжнародних торговельних зв'язків України, так і мігрантів з інших країн, що проживають на території України і підтримують торговельні зв'язки з країнами свого походження. Тож для підтвердження позитивного ефекту від міграції в українських реаліях існує необхідність глибокого аналізу ситуації що склалася.

Список літератури:

1. Gould, David M. "Immigrant Links to the Home Country: Empirical Implications for U.S. Bilateral Trade Flows" *The Review of Economics and Statistics*, vol. 76, no. 2, 1994, pp. 302–316. JSTOR, www.jstor.org/stable/2109884. Accessed 26 Mar. 2020.
2. Hatzigeorgiou, A. "Does Immigration Stimulate Foreign Trade? Evidence from Sweden", *Journal of Economic Integration*, Vol. 25, No. 2, 2010, pp. 376-402.
3. Head, K. and J. Ries "Immigration and Trade Creation: Econometric Evidence from Canada", *Canadian Journal of Economics*, Vol. 31, No. 1, 1998, pp. 47-62.
4. McCallum, John. "National Borders Matter: Canada-U.S. Regional Trade Patterns." *The American Economic Review*, vol. 85, no. 3, 1995, pp. 615–623. JSTOR, www.jstor.org/stable/2118191. Accessed 27 Mar. 2020.
5. Rauch, J.E. and V. Trindade "Ethnic Chinese Networks in International Trade", *Review of Economics and Statistics*, Vol. 84, No. 1, 2002, pp. 116-130.
6. Позняк О. В. Оцінювання наслідків зовнішньої трудової міграції в Україні / О. В. Позняк // Демографія та соціальна економіка. - 2016. - № 2. - С. 169-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dse_2016_2_15
7. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики. Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/news/16528.html>
8. Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <https://www.worldbank.org/en/topic/migrationremittancesdiasporaissues/brief/migration-remittances-data>

Поліщук О.М.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»,
студентка МП-2 «Економіка»

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОЇ ІНКЛЮЗИВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

В сучасних умовах економічного розвитку нагальною проблемою для України є підвищення рівня охоплення базовими фінансовими послугами всіх прошарків населення, а також покращення якості надання послуг та збільшення їх переліку для існуючих споживачів. Поширення фінансової інклюзивності є однією із семи стратегічних цілей Національного банку України.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей фінансової інклюзивності українців, а також шляхів її збільшення.

Відповідно до мети, завданням цього дослідження є визначення важливості фінансової включеності у контексті економічного розвитку; здійснення статистичного аналізу фінансової включеності населення України; визначення ключової проблеми вітчизняного ринку фінансових